

ЕКСПЕРТНА ОЦІНКА ВПЛИВУ ЕКОНОМІНИХ ЧИННИКІВ НА СОЦІАЛЬНО – ПОЛІТИЧНИЙ СТАН КРАЇНИ ДЛЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Ніколаєв С.М.

*доцент кафедри міжнародної інформації
Національний університет «Львівська політехніка»*

В наш час інформація стала важливим чинником розвитку країн і, з іншого боку, засобом впливу на внутрішній стан країни або впливу одних країн на інші шляхом публікації некоректної інформації. Інтернет – найбільше популярне і динамічне джерело інформації може використовуватись як зручний канал надання перекрученої інформації. Сумнівну інформацію доводиться перевіряти різними шляхами, зокрема доцільно застосовувати математичне моделювання.

При необхідності перевірки аутентичності опублікованої інформації про соціально – політичний стан країни таку перевірку можна виконати виходячи з економічних показників країни і даних про останні соціально – політичні події, отриманих з авторитетних джерел і їх аналізу. Таку оцінку можна виконати за допомогою експертної системи.

Також може виникати необхідність визначення впливу існуючих окремих економічних чинників на соціально – політичний стан з метою визначення шляхів оптимізації соціально – політичного стану або для визначення впливу можливої зміни економічних чинників на соціально – політичний стан країни.

В цій роботі для оцінки впливу економічних чинників на соціально – політичний стан країни розробляється експертна система (ЕС), призначена, в першу чергу, для застосування в навчальному процесі при вивченні дисциплін “Теорія прийняття рішень”, “Експертні системи”, “Системний аналіз” та інших спеціальностей “Міжнародна інформація” і “Міжнародні відносини”.

Виконання оцінки економічного стану передбачається за показниками: валовий внутрішній продукт (ВВП) на душу населення, динаміка ВВП, індекс споживчих цін, рівень безробіття, фондові індекси. Вводяться показники країни, яка досліджується. Значення показників вводяться шляхом вибору з запропонованих варіантів значень. Значення показників можна отримати з інформаційних джерел [4, 5, 6] та інших. Стан

економіки оцінюється як швидкий розвиток, сповільнений розвиток, стан застою, спад, значний спад.

Для оцінки рівня політичної стабільності може використовуватись індекс політичного ризику. Поширеною моделлю розрахунку індекса політичного ризику є модель BERI (Business Environment Risk Index) [2], в певних питаннях робота спирається на цю методiku. При визначенні соціально – політичного стану також застосовані методики, приведені в роботі «Политический атлас современности» [3].

В ЕС, що розробляється, такі соціально – політичні чинники, як стабільність влади, наявність заворушень і т. п. вводяться шляхом вибору з запропонованих варіантів значень. Підсумковий стан всіх цих соціально – політичних чинник оцінюється як оптимальний, спокійний, погіршений, загострений, конфліктний.

В ЕС використана продукційна модель представлення знань, її база знань складається з правил типу *if...then...* і використовується машина логічного висновку експертної оболонки.

В результуючих правилах співставляються економічна і соціально – політична оцінки і виконується висновок про можливість економічного впливу. Так, якщо економіка в стані застою і соціально – політичний стан погіршений, можливе визначення поліпшуючих економічних чинників або можна з'ясувати, як можуть погіршитись економічні чинники без погіршення соціально – політичної ситуації. Якщо економіка в стані швидкого розвитку і соціально – політичний стан конфліктний, то економічного вплив неможливий.

Результатом консультації з ЕС є оцінка стану соціально – політичної ситуації як оптимального, спокійного, погіршеного, загостреного, конфліктного. На підставі результатів консультації з ЕС потрібно прийняти рішення – висновок про стан соціально – політичної ситуації країни і порівняти отриманий висновок з інформацією з цього питання у ЗМІ.

В кінцевому варіанті ЕС базу знань передбачається виконати в системі Clips і інтерфейс користувача виконати мовою програмування високого рівня.

Робота з ЕС дозволить набути навички перевірки аутентичності інформації і навички використання експертних систем.

1. Субботін С. О. Подання й обробка знань у системах штучного інтелекту та підтримки прийняття рішень: Навчальний посібник. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2008. – 341 с.

2. *Практикум по политологии / под ред. М.А. Василика. – М.: Гардарики, 2000. – 245 с.*
3. *Политический атлас современности. Мельвиль А.Ю. – М.: 2007. – 248 с.*
4. <http://data.worldbank.org/data-catalog>
5. <http://www.un.org/en/development/index.shtml>
6. <http://www.heritage.org/index/explore?view=by-variables>